Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

19. detsember 2024*

Eelotsusetaotlus – Tolliliit – Määrus (EL) nr 952/2013 – Liidu tolliseadustik – Artikkel 15 – Teabe esitamine tollile – Tollialaste õigusaktide rikkumine – Artikkel 42 – Tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused – Raamotsus 2005/212/JSK – Kuritegevusega seotud tulu, kuriteovahendite ja vara konfiskeerimine – Artikli 2 lõige 1 – Konfiskeerimine – Riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette trahvi, mille suurus on 100–200% kauba tollivääruusest, ja kauba konfiskeerimise olenemata sellest, kes on selle omanik

Liidetud kohtuasjades C-717/22 ja C-372/23,

mille ese on kaks ELTL artikli 267 alusel Rayonen sad Svilengradi (Svilengradi rajoonikohus, Bulgaaria) (C-717/22) ja Administrativen sad – Haskovo (Haskovo halduskohus, Bulgaaria) (C-372/23) 10. novembri 2022. aasta ja 1. juuni 2023. aasta otsustega esitatud eelotsusetaotlust, mis saabusid Euroopa Kohtusse vastavalt 23. novembril 2022 ja 13. juunil 2023, menetlustes

**„SISTEM LUX“ OOD** (C-717/22),

**VU** (C-372/23)

*versus*

**Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas,**

menetluses osalesid:

**Rayonna prokuratura – Haskovo, Teritorialno otdelenie – Svilengrad** (C-717/22),

**Okrazhna prokuratura – Haskovo** (C-372/23),

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: teise koja president K. Jürimäe kolmanda koja presidendi ülesannetes, Euroopa Kohtu president K. Lenaerts kolmanda koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud N. Jääskinen (ettekandja), M. Gavalec ja N. Piçarra,

kohtujurist: M. Campos Sánchez-Bordona,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

* Kohtumenetluse keel: bulgaaria.

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– „SISTEM LUX“ OOD, esindaja: *advokat* I. A. Ivanov,

– Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgas, esindaja: V. Stefanov,

– Bulgaaria valitsus, esindajad: T. Mitova, S. Ruseva ja R. Stoyanov,

– Belgia valitsus, esindajad: S. Baeyens ja P. Cottin,

– Hispaania valitsus, esindaja: A. Pérez-Zurita Gutiérrez,

– Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistasid *avvocati dello Stato* A. Collabolletta ja F. Meloncelli,

– Läti valitsus, esindajad: J. Davidoviča, K. Pommere ja I. Romanovska,

– Euroopa Komisjon, esindajad: F. Moro ja I. Zaloguin,

olles 8. mai 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

**kohtuotsuse**

1 Eelotsusetaotlused käsitlevad küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsuse 2005/212/JSK, mis käsitleb kuritegevusega seotud tulu, kuriteovahendite ja omandi konfiskeerimist (ELT 2005, L 68, lk 49), artikli 1 neljandat taanet ja artikli 2 lõiget 1; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT 2013, L 269, lk 1; edaspidi „liidu tolliseadustik“), artikli 5 punkti 3, artiklit 15 ning artikli 42 lõikeid 1 ja 2; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiivi 2014/42/EL kuriteovahendite ja kriminaaltulu arestimise ja konfiskeerimise kohta Euroopa Liidus (ELT 2014, L 127, lk 39) artikli 2 punkti 4 ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikli 17 lõiget 1, artiklit 41 ja artikli 49 lõiget 3.

2 Taotlused on esitatud esiteks Serbias asuva äriühingu „SISTEM LUX“ OOD (edaspidi „Sistem Lux“) ja Teritorialna direktsia Mitnitsa Burgase (Burgase piirkondlik tolliosakond, Bulgaaria; edaspidi „tolliamet“) vahelises kohtuvaidluses (kohtuasi C-717/22) ning teiseks Serbia kodaniku VU ja tolliameti vahelises kohtuvaidluses (kohtuasi C-372/23) seoses otsusega määrata VU-le salakaubaveo eest halduskaristus ning konfiskeerida Sistem Luxile kuuluv kaup, mis oli salakaubaveo esemeks.

## Õiguslik raamistik

### *Liidu õigus*

*Raamotsus 2005/212*

3 Raamotsuse 2005/212 põhjenduses 1 on märgitud:

„Piiriülese organiseeritud kuritegevuse põhiline motiiv on rahaline kasu. Sellise kuritegevuse tõhusaks takistamiseks ja selle vastu võitlemiseks tuleb keskenduda kuritegelikul teel saadud tulu uurimisele, blokeerimisele, arestimisele ja konfiskeerimisele. […]“

4 Raamotsuse artikli 1 „Mõisted“ neljandas taandes on sätestatud:

„Käesolevas raamotsuses kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

– konfiskeerimine – karistus või meede, mille kohus määrab pärast kuriteoga või kuritegudega seotud menetlust ning mille tagajärjeks on vara lõplik äravõtmine“.

5 Raamotsuse artiklis 2 „Konfiskeerimine“ on ette nähtud:

„1. Iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, mis võimaldavad kas täielikult või osaliselt konfiskeerida kuriteovahendid ja kuritegelikul teel saadud tulu või sellisele tulule väärtuse poolest vastava vara, kui kuriteo eest määratav karistus on üle ühe aasta pikkune vabadusekaotus.

[…]“.

*Liidu tolliseadustik*

6 Liidu tolliseadustiku artiklis 15 „Teabe esitamine tollile“ on sätestatud:

„1. Kõik tolliformaalsuste või -kontrolli teostamisega otseselt või kaudselt seotud isikud esitavad tollile viimase taotluse korral ettenähtud tähtaja jooksul ja asjakohases vormis kõik vajalikud dokumendid ja kogu vajaliku teabe ning osutavad tollile nende formaalsuste või selle kontrolli lõpuleviimiseks kogu vajalikku abi.

2. Asjaomane isik vastutab tollideklaratsiooni, ajutise ladustamise deklaratsiooni, sisenemise ülddeklaratsiooni, väljumise ülddeklaratsiooni, reekspordi deklaratsiooni või reekspordi teatist tollile esitades või loa või mõne muu otsuse kohta taotlust esitades kõige järgmise eest:

a) deklaratsioonis, teatises või taotluses esitatud teabe õigsus ja täielikkus;

b) koos deklaratsiooni, teatise või taotlusega esitatavate dokumentide autentsus, õigsus ja kehtivus;

c) asjakohasel juhul kõnealuse kauba teatavale tolliprotseduurile suunamisega või lubatud toimingute tegemisega seotud kõikide kohustuste täitmine.

Esimest lõiku kohaldatakse ka tolli poolt nõutava või tollile antava mis tahes teabe mis tahes muus vormis andmise suhtes.

Kui deklaratsioon, teatis, taotlus või teave esitatakse artiklis 18 osutatud asjaomase isiku tolliesindaja poolt, on käesoleva lõike esimeses lõigus sätestatud kohustused siduvad ka tolliesindaja suhtes.“

7 Tolliseadustiku artiklis 42 „Karistuste kohaldamine“ on sätestatud:

„1. Iga liikmesriik sätestab karistused tollialaste õigusaktide täitmatajätmise eest. Need karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

2. Halduskaristuse kohaldamisel võib see muu hulgas olla ühes või mõlemas järgmises vormis:

a) tolli poolt määratud rahatrahv, sealhulgas kriminaalkaristuse asemel kohaldatav trahv;

b) asjaomasele isikule antud mis tahes lubade kehtetuks tunnistamine, peatamine või muutmine.

[…]“.

8 Tolliseadustiku artikli 79 „Rikkumisest tulenev tollivõlg“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kauba puhul, mille eest tuleb tasuda imporditollimaksu, tekib tollivõlg impordil mis tahes järgmisel juhul:

a) jäetakse täitmata mõni tollialastes õigusaktides sätestatud kohustus, mis käsitleb [Euroopa Liidu]välise kauba toomist liidu tolliterritooriumile, selle tollijärelevalve alt väljaviimist või sellise kauba liikumist, töötlemist, ladustamist, ajutist ladustamist, ajutist importi või käsutamist kõnealusel territooriumil;

b) jäetakse täitmata mõni tollialastes õigusaktides sätestatud kohustus, mis käsitleb kauba lõppkasutust liidu tolliterritooriumil;

c) jäetakse täitmata mõni tingimus, mis on seotud liiduvälise kauba suunamisega tolliprotseduurile või kaubale maksuvabastuse või vähendatud imporditollimaksu määra kohaldamisega kauba lõppkasutuse tõttu.“

9 Tolliseadustiku artikkel 158 „Kauba deklareerimine ja liidu kauba tollijärelevalve“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kõikide kaupade kohta, mida soovitakse tolliprotseduurile suunata, välja arvatud vabatsooni protseduurile suunatav kaup, esitatakse kõnealusele tolliprotseduurile vastav tollideklaratsioon.

2. Erijuhtudel, välja arvatud artikli 6 lõikes 3 osutatud juhtudel, võib tollideklaratsiooni esitamisel kasutada muid vahendeid kui elektroonilised andmetöötlusvahendid.

3. Ekspordiks, liidusiseseks transiidiks või välistöötlemiseks deklareeritud liidu kaup kuulub tollijärelevalve alla alates lõikes 1 osutatud tollideklaratsiooni aktsepteerimisest kuni kauba väljaviimiseni liidu tolliterritooriumilt, selle loovutamiseni riigile või selle hävitamiseni või tollideklaratsiooni kehtetuks tunnistamiseni.“

10 Tolliseadustiku artikkel 198 „Tolli võetavad meetmed“ sätestab:

„1. Toll võtab kauba suhtes kõik vajalikud meetmed, sealhulgas konfiskeerib ja müüb või hävitab kauba järgmistel juhtudel:

a) kui mõnda tollialastes õigusaktides sätestatud kohustust, mis käsitleb liiduvälise kauba toomist liidu tolliterritooriumile, ei ole täidetud või kui kaupa on tollijärelevalve eest varjatud;

[…]“.

11 Tolliseadustiku artiklis 233 „Liidu transiidiprotseduuri pidaja ning liidu transiidiprotseduuri alusel liikuva kauba vedaja ja saaja kohustused“ on sätestatud:

„1. Liidu transiidiprotseduuri pidaja vastutab järgneva eest:

a) nõutava teabe ja kauba puutumatul kujul esitamine sihtkoha tolliasutusele ettenähtud tähtaja jooksul kooskõlas meetmetega, mille toll on võtnud kauba identifitseeritavuse tagamiseks;

[…]

3. Kauba vedaja või saaja, kes võtab kauba vastu, teades, et see liigub liidu transiidiprotseduuri alusel, vastutab samuti kauba puutumatul kujul esitamise eest sihtkoha tolliasutusele ettenähtud tähtaja jooksul kooskõlas meetmetega, mille toll on võtnud kauba identifitseeritavuse tagamiseks.“

12 Tolliseadustiku artiklis 226 „Välistransiit“ on ette nähtud:

„1. Välistransiidiprotseduuri korral võib liiduvälist kaupa liidu tolliterritooriumil ühest kohast teise toimetada, ilma et selle puhul kohaldataks järgmist:
   a) imporditollimaksu;
   b) muid asjakohaste kehtivate sätetega kehtestatud makse;
   c) kaubanduspoliitika meetmeid, kui nad ei keela kauba sisenemist liidu tolliterritooriumile või kauba väljaviimist liidu tolliterritooriumilt.

2. Erijuhtudel suunatakse liidu kaup välistransiidiprotseduurile.

[…]“.

*Direktiiv 2014/42*

13 Direktiivi 2014/42 artikli 2 „Mõisted“ punktis 4 on sätestatud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[…]

4) „konfiskeerimine“ – vara lõplik äravõtmine, mille kohus määrab seoses kuriteoga“.

14 Selle direktiivi artikli 14 „Ühismeetme 98/699/JSK ning raamotsuste 2001/500/JSK ja 2005/212/JSK teatavate sätete asendamine“ lõikes 1 on sätestatud:

„[3. detsembri 1998. aasta ü]hismeetme 98/699/JSK[, mille nõukogu on vastu võtnud Euroopa Liidu lepingu artikli K.3 alusel ja mis käsitleb rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT 1998, L 333, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 1)] artikli 1 punkt a, [nõukogu 26. juuni 2001. aasta] raamotsuse 2001/500/JSK[, milles käsitletakse rahapesu ning kuriteovahendite ja kuritegelikul teel saadud tulu kindlakstegemist, uurimist, blokeerimist, arestimist ja konfiskeerimist (EÜT 2001, L 182, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 158)] artiklid 3 ja 4 ning raamotsuse [2005/212] artikli 1 esimesed neli taanet ja artikkel 3 asendatakse nende liikmesriikide suhtes, kellele käesolev direktiiv on siduv, ilma et see piiraks kõnealuste liikmesriikide kohustusi, mis on seotud kõnealuste raamotsuste siseriiklikku õigusesse ülevõtmise tähtpäevadega.“

*Euroopa hea halduse tava eeskiri*

15 Euroopa Parlamendi 6. septembri 2001. aasta resolutsiooniga (EÜT 2002,C 72 E, lk 331) heaks kiidetud Euroopa hea halduse tava eeskirja artiklis 7 „Võimu kuritarvitamisest hoidumine“ on sätestatud:

„Volitusnorme sisustatakse üksnes eesmärgil, milleks need on asjasse puutuvate sätetega antud. Eelkõige väldib ametnik kõnealuste volituste kasutamist eesmärgil, mis ei tulene õigusaktidest või ei põhine konkreetsel avalikul huvil.“

***Bulgaaria õigus***

*Tolliseadus*

16 Tolliseaduse (zakon za mitnitsite, *DV* nr 15, 6.2.1998) põhikohtuvaidluse asjaoludele kohaldatavas redaktsioonis (edaspidi „tolliseadus“) on artiklis 231 sätestatud:

„Halduskaristuse määramise otsused teeb Agentsia „Mitnitsi“ [tolliamet, Bulgaaria] direktor või tema määratud ametnikud.“

17 Selle seaduse artiklis 233 on sätestatud:

„(1) Isikut, kes toimetab või veab kaupa üle riigipiiri tolli teadmata või loata või püüab seda teha, karistatakse salakaubaveo eest trahviga 100–200% ulatuses kauba tolliväärtusest või ekspordi korral kauba väärtusest, kui tegu ei kujuta endast kuritegu.

[…]

(6) Salakaubaveo esemeks olev kaup konfiskeeritakse riigi kasuks olenemata sellest, kes on selle omanik, ja kui see on kadunud või varastatud, mõistetakse [toimepanijalt] välja selle tolliväärtusele või ekspordi korral kauba väärtusele vastav summa.

[…]“.

*Väärtegude ja halduskaristuste seadus*

18 Väärtegude ja halduskaristuste seaduse (zakon za administrativnite narushenia i nakazania; *DV* nr 92, 28.11.1969) artiklis 7 on ette nähtud:

„(1) Väärteona kvalifitseeritav tegu on süüline, kui see on toime pandud tahtlikult või ettevaatamatusest.

(2) Ainult sõnaselgelt ette nähtud juhtudel ei karistata ettevaatamatusest toime pandud tegude eest.“

## Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

### *Kohtuasi C-717/22*

19 Bulgaaria-Türgi piiril asuva Kapitan Andreevo (Bulgaaria) tollipunkti tolliametnik kontrollis 28. mail 2021 poolhaagist, millega veeti 13 alumiiniumprofiilide pakki, mis olid peale laaditud Türgis.

20 Tolliametnik kontrollis poolhaagise juhi VU esitatud tollidokumente ja tuvastas, et Sistem Luxile kuuluvatest veetavatest pakkidest kaheksat ei olnud saatedokumentides deklareeritud.

21 Tolliseaduse artikli 233 lõike 1 alusel algatati väärteomenetlus, mille tulemusel tehti kindlaks, et kuigi VU viibis lasti laadimise ja kaalumise ajal kohal, ei olnud ta täitnud tal kui rahvusvahelist vedu teostaval sõidukijuhil lasuvat kohustust tutvuda talle esitatud dokumentidega ja kontrollida eelkõige nende vastavust tegelikult veetavale kaubale.

22 Seetõttu leidis halduskaristuse määranud asutus, et kuna VU vedas kõnealuseid alumiiniumprofiile tolli teadmata või loata üle Bulgaaria piiri, siis pani ta ettevaatamatusest toime tolliseaduse artikli 233 lõikes 1 nimetatud väärteo. Seetõttu määras nimetatud asutus talle salakaubaveo eest trahvi summas 73 140,06 Bulgaaria leevi (BGN) (ligikaudu 37 400 eurot), mis vastab kaheksast deklareerimata pakist leitud alumiiniumprofiilide tolliväärtusele. Samuti andis ta korralduse need alumiiniumprofiilid tolliseaduse artikli 233 lõike 6 alusel riigi kasuks konfiskeerida.

23 Selles kontekstis esitas Sistem Lux Rayonen sad Svilengradile (Svilengradi rajoonikohus, Bulgaaria), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohtus, kaebuse nimetatud alumiiniumprofiilide konfiskeerimise otsuse peale.

24 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on sellega seoses seisukohal, et tolliseaduse artikli 233 lõige 6, mis näeb ette salakaubaveo esemeks oleva kauba konfiskeerimise olenemata sellest, kes on selle omanik, võib olla vastuolus liidu õigusnormidega, kui see kaup kuulub muule isikule kui väärteo toimepanija või kui teo toimepanija on teo toime pannud ettevaatamatusest.

25 Lisaks märgib see kohus, et liidu õigusega võib olla vastuolus selline riigisisene õigusnorm, nagu on mainitud eelmises punktis, ka seepärast, et konfiskeerimine, mis on lisakaristus salakaubaveo eest määratava trahvi kõrval, võib rikkuda proportsionaalsuse põhimõtet, mis on sätestatud liidu tolliseadustiku artikli 42 lõikes 1 koostoimes harta artikli 49 lõikega 3. Selline õigusnorm võib olla vastuolus ka harta artikli 17 lõikes 1 sätestatud igaühe õigusega vabalt vallata saadud omandit.

26 Lisaks on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas tolliseaduse artikli 233 lõikes 6 ette nähtud konfiskeerimine on kooskõlas liidu tolliseadustiku artikli 42 lõikega 2, kuna viimases on tema sõnul kehtestatud ammendav loetelu halduskaristustest, mida võib kohaldada tollialaste õigusaktide rikkumise korral, samuti raamotsuse 2005/212 artikli 1 neljanda taande ja artikli 2 lõikega 1 ning direktiivi 2014/42 artikli 2 punktiga 4, mis takistavad tema sõnul haldusasutusel sellist meedet kohaldada.

27 Nendel asjaoludel otsustas Rayonen sad Svilengrad (Svilengradi rajoonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [liidu tolliseadustiku] artikli 42 lõiget 2, milles on ammendavalt sätestatud nende halduskaristuste liigid, mida võib määrata tollialaste õigusnormide rikkumise eest, tuleb koostoimes [harta] artikli 17 lõikega 1 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune riigisisene säte nagu tolliseaduse artikli 233 lõige 6, milles on täiendava halduskaristusena ette nähtud väärteo eseme konfiskeerimine (või konfiskeerimine riigi kasuks)? Kas väärteo eseme konfiskeerimine on lubatud juhul, kui konfiskeeritud vara kuulub muule isikule kui rikkumise toimepanija?

2. Kas [tolliseadustiku] artikli 42 lõiget 1 koostoimes harta artikli 49 lõikega 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene säte nagu tolliseaduse artikli 233 lõige 6, milles on lisaks trahvi määramisele nähtud lisakaristusena ette väärteo eseme konfiskeerimine (või konfiskeerimine riigi kasuks), sest tegemist on omandiõiguse riivega, mis on ebaproportsionaalne ja ülemäärane taotletava õiguspärase eesmärgi suhtes, ja seda üldiselt nii juhtudel, kui (väärteo esemeks) olnud konfiskeeritud vara kuulub väärteo toimepanijale, kui ka juhtudel, kui see kuulub kolmandale isikule (kes ei ole rikkumise toimepanija), ning eelkõige juhtudel, kui väärtegu ei pandud toime tahtlikult, vaid ettevaatamatusest?

3. Kas raamotsuse 2005/[212] artikli 2 lõiget 1 koostoimes harta artikli 17 lõikega 1 ning arvestades Euroopa Kohtu 14. [jaanuari] 2021. aasta otsust Okrazhna prokuratura – Haskovo et Apelativna prokuratura – Plovdiv (C-393/19, EU:C:2021:8) tuleb *argumentum a fortiori* tõlgendada nii, et see on kohaldatav ka juhtudel, mil tegu ei ole mitte kuri-, vaid väärtegu, kusjuures nendevaheline erinevus johtub üksnes kohtupraktikast tulenevast salakaubaveo eseme „suure“ väärtuse kriteeriumist? Kas sellisel juhul tuleb raamotsuse 2005/212 artikli 1 neljandat taanet ning [direktiivi 2014/42] artikli 2 punkti 4 tõlgendada nii, et mõiste „konfiskeerimine“ tähendab konkreetselt karistust või meedet, mille määrab kohus, nii et seda ei saa määrata haldusasutus, ja kas neid sätteid tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus selline riigisisene säte nagu tolliseaduse artikli 233 lõige 6 koostoimes sama seaduse artikliga 231?“

### *Kohtuasi C-372/23*

28 Tuleb märkida, et kohtuasja C-372/23 esemeks oleva põhikohtuasja aluseks on samad asjaolud nagu kohtuasjas C-717/22, mida on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktides 19–22.

29 VU vaidlustas Rayonen sad Svilengradis (Svilengradi rajoonikohus) halduskaristuse määranud asutuse otsuse, millega talle määrati salakaubaveo eest trahv summas 73 140,06 Bulgaaria leevi ja konfiskeeriti kõnealune kaup riigi kasuks.

30 Nimetatud kohus jättis selle otsuse muutmata põhjendusel, et VU oli ka tegelikult seda kaupa vedanud ja toonud selle Bulgaaria territooriumile tolli teadmata või tolli loata, kuna ta ei olnud täitnud eelnevalt deklareerimiskohustust kirjalikult (mitte suuliselt), ning seega esines „salakaubaveo“ teokoosseis tolliseaduse artikli 233 lõike 1 tähenduses. Ta märkis lisaks, et VU rikkus oma hoolsuskohustust, mistõttu on tegemist teatavas vormis „süüga“ väärtegude ja halduskaristuste seaduse artikli 7 tähenduses, vaatamata sellele, et väärtegu ei pandud toime tahtlikult.

31 VU esitas selle otsuse peale apellatsioonkaebuse Administrativen sad – Haskovole (Haskovo halduskohus, Bulgaaria), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus. VU väidab eelotsusetaotluse esitanud kohtus, et ta ei rikkunud tahtlikult kohustust deklareerida kõnealune kaup kirjalikult ning seega ei ole ta toime pannud salakaubavedu, mis eeldab tahtluse olemasolu.

32 VU väidab lisaks, et tollikontrolli käigus ei järginud tolliametnikud Euroopa hea halduse tava eeskirja artikleid 6–10 ja eelkõige, et nad rikkusid selle eeskirja artiklit 7, sest tuvastasid tema vastutuse.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et tal on kahtlusi, kas tolliseaduse artikli 233 lõige 1 on liidu õigusega kooskõlas, kuna see säte ei tee vahet selle alusel, kas salakaubaveo teokoosseisu moodustavad teod on toime pandud tahtlikult või mitte. Samas leiab see kohus, et riigisiseseid õigusnorme võib pidada ka harta artikli 49 lõikega 3 kooskõlas olevaks põhjusel, et väärteod on sotsiaalselt vähem ohtlikud kui kuriteod. Lisaks märgib see kohus, et tolliseaduse artikli 233 lõikes 1 on ette nähtud, et määratakse karistus, mida saab kohandada ja mis moodustab 100–200% kauba tolliväärtusest, mistõttu halduskaristuse määranud asutus kohaldab seda sätet, võttes arvesse kõiki konkreetse juhtumi asjaolusid ja tingimusi, sealhulgas seda, kas tegu oli tahtlik või pandi toime ettevaatamatusest.

34 Neil asjaoludel otsustas Administrativen sad – Haskovo (Haskovo halduskohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [liidu tolliseadustiku] artiklit 15 koostoimes artikli 42 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu [tolliseaduse] artikli 233 lõige 1 koostoimes [väärtegude ja halduskaristuste seaduse] artikliga 7, milles on juhul, kui hoolsuskohustuse täitmata jätmise tõttu on toime pandud tollialaste õigusnormide rikkumine üle riigipiiri veetud kauba deklareerimiseks kohustusliku vormi kasutamata jätmise teel, ette nähtud karistus salakaubaveo eest, mida ei ole toime pandud tahtlikult? Kas selline riigisisene õigusnorm, mis võimaldab sellisel juhul kvalifitseerida teo ettevaatamatusest toime pandud salakaubaveoks, on lubatav või on tahtlus salakaubaveo kohustuslik koosseisutunnus?

2. Kas [tolliseadustiku] artikli 42 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu tolliseaduse artikli 233 lõige 1 koostoimes väärtegude ja halduskaristuste seaduse artikliga 7, mille kohaselt võidakse mõistega „salakaubavedu“ hõlmatud esimest korda toime pandud teo eest määrata olenemata sellest, kas tegu pandi toime tahtlikult või ettevaatamatusest, sama liiki ja suur karistus, nimelt „trahv“, mille suurus on 100–200% väärteo eseme tolliväärtusest?

3. Kas [tolliseadustiku] artikli 42 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu [tolliseaduse] artikli 233 lõige 6, milles on täiendava halduskaristusena ette nähtud väärteo eseme, mille valdamine ei ole keelatud, konfiskeerimine (riigi kasuks)? Kas väärteo eseme konfiskeerimine on lubatud juhul, kui konfiskeeritud vara kuulub muule isikule kui väärteo toimepanija?

4. Kas [tolliseadustiku] artikli 42 lõiget 1 koostoimes [harta] artikli 49 lõikega 3 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu tolliseaduse artikli 233 lõige 6, milles on trahvi määramise kõrval lisakaristusena ette nähtud väärteo esemeks oleva kauba või vara, mille valdamine ei ole keelatud, konfiskeerimine (riigi kasuks), sest tegemist on omandiõiguse riivega, mis on ebaproportsionaalne ja ülemäärane taotletava õiguspärase eesmärgi suhtes, ja seda üldiselt nii juhtudel, kui (väärteo esemeks) olnud konfiskeeritud vara kuulub väärteo toimepanijale, kui ka juhtudel, kui see kuulub kolmandale isikule (kes ei ole rikkumise toimepanija), ning eelkõige juhtudel, kui väärtegu ei pandud toime tahtlikult, vaid ettevaatamatusest?

5. Kas [liidu tolliseadustiku] artikli 5 [punkti] 3 koostoimes [harta] artikliga 41 tuleb tõlgendada nii, et tollikontrolli teostavad asutused peavad järgima Euroopa hea halduse tava eeskirja, eelkõige selle artikleid 6–10, ning sellega on vastuolus selline riigisisene õigusnorm nagu tolliseaduse artikli 233 lõige 1 koostoimes väärtegude ja halduskaristuste seaduse artikli 7 lõikega 2, mille kohaselt võib isiku suhtes, kes on ettevaatamatusest formaalselt toime pannud tollialaste õigusaktide rikkumise, kohaldada tahtliku teo eest ette nähtud karistusi ja tolliseaduse artikli 233 lõike 6 alusel konfiskeerida riigi kasuks väärteo eseme, mis kuulub kolmandale isikule, kui hoolsuskohustuse täitmata jätnud isikut ei ole eelnevalt teavitatud nõutavatest õigusnormides ette nähtud formaalsustest ega sellest, kuidas täita seaduses sätestatud viisil nõuetekohaselt dokumendid kauba veoks üle riigipiiri, mis on liidu välispiir?“

## Eelotsuse küsimuste analüüs

### *Vastuvõetavus*

35 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artiklis 267 sätestatud menetlus Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö vahend, mille abil Euroopa Kohus annab liikmesriikide kohtutele liidu õiguse tõlgenduse, mida need kohtud vajavad nende menetluses olevate vaidluste lahendamiseks (26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Miasto Łowicz ja Prokurator Generalny, C-558/18 ja C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 44 ja seal viidatud kohtupraktika).

36 Kuna see menetlus algatatakse eelotsusetaotluse esitamisega, on möödapääsmatult vajalik, et liikmesriigi kohus selgitaks selles taotluses põhikohtuasja vaidluse faktilist ja õiguslikku raamistikku ning esitaks vajalikud selgitused põhjuste kohta, mille alusel ta on valinud välja liidu õiguse sätted, mida ta palub tõlgendada, samuti seose kohta, mille ta on tuvastanud nende sätete ja tema menetluses olevas kohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel (vt selle kohta 4. juuni 2020. aasta kohtuotsus C. F. (maksujärelevalve), C-430/19, EU:C:2020:429, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika).

37 Sellega seoses tuleb samuti rõhutada, et eelotsusetaotluses sisalduv teave peab võimaldama esiteks Euroopa Kohtul anda liikmesriigi kohtu esitatud küsimustele tarvilikud vastused ning teiseks liikmesriikide valitsustel ja teistel huvitatud isikutel kasutada neile Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikliga 23 antud õigust esitada oma seisukohad. Euroopa Kohus peab tagama selle õiguse,

arvestades asjaolu, et selle sätte alusel teavitatakse huvitatud isikuid üksnes eelotsusetaotlustest (vt selle kohta 2. septembri 2021. aasta kohtuotsus Irish Ferries, C-570/19, EU:C:2021:664, punkt 134 ja seal viidatud kohtupraktika).

38 Need eelotsusetaotluse sisu puudutavad kumulatiivsed nõuded on sõnaselgelt esitatud Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 94, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab ELTL artikli 267 alusel tehtava koostöö raames teadma ja millest ta peab rangelt kinni pidama (3. juuli 2014. aasta kohtumäärus Talasca, C-19/14, EU:C:2014:2049, punkt 21, ning 9. septembri 2021. aasta kohtuotsus Toplofikatsia Sofia jt, C-208/20 ja C-256/20, EU:C:2021:719, punkt 20 ja seal viidatud kohtupraktika). Lisaks on neid meenutatud Euroopa Liidu Kohtu soovituste liikmesriikide kohtutele eelotsuse taotlemiseks (ELT 2019, C 380, lk 1) punktides 13, 15 ja 16, mis on nüüd ära toodud nende soovituste uue versiooni (soovitused liikmesriikide kohtutele eelotsuse taotlemiseks (ELT 2024, C 6008)) punktides 13, 15 ja 16.

39 Käesoleval juhul ei vasta viies küsimus kohtuasjas C-372/23 nendele nõuetele.

40 Nimelt ei sisalda eelotsusetaotlus ülevaadet põhjustest, miks eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis küsimus, kuidas tõlgendada selles küsimuses nimetatud sätteid, eelkõige Euroopa hea halduse tava eeskirja. See kohus ei selgita ka seost, mille ta on tuvastanud kõnealuse eeskirja ja tema menetluses olevas kohtuasjas kohaldatavate riigisiseste õigusnormide vahel. Neil asjaoludel ei saa Euroopa Kohus hinnata, mil määral on vastus sellele küsimusele vajalik selleks, et nimetatud kohus saaks oma otsuse teha.

41 Sellest järeldub, et viies küsimus kohtuasjas C-372/23 on vastuvõetamatu.

### *Sisulised küsimused*

#### *Esimene ja teine küsimus kohtuasjas C-372/23*

42 Kohtuasja C-372/23 kohta esitatud esimese ja teise küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas liidu tolliseadustiku artiklit 15 ja artikli 42 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis võimaldavad tuvastada tollialaste õigusaktide rikkumise ainuüksi ettevaatamatusest, mis seisneb veetava kauba deklareerimiseks kohustusliku vormi kasutamata jätmises, ja see, et neil asjaoludel määratakse väärteo toimepanijale halduskaristus summas, mis vastab vähemalt selle väärteo esemeks oleva kauba tolliväärtusele.

43 Liidu tolliseadustiku artikli 15 „Teabe esitamine tollile“ lõikes 1 on sätestatud, et kõik tollikontrolli teostamisega otseselt või kaudselt seotud isikud esitavad tollile kõik vajalikud dokumendid ja kogu vajaliku teabe. Artikli 15 lõike 2 kohaselt vastutab asjaomane isik tollideklaratsiooni tollile esitades eeskätt selles deklaratsioonis esitatud teabe õigsuse ja täielikkuse eest.

44 Käesoleval juhul näivad Euroopa Kohtu käsutuses oleva toimiku materjalid viitavat sellele, et põhikohtuasjades kõne all olevat kaupa veeti Türgist Serbiasse ning Bulgaaria oli vaid transiitriik. Kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne muud, tuli see kaup seega suunata „välistransiidiprotseduurile“ liidu tolliseadustiku artikli 226 tähenduses. Tolliseadustiku artiklis 158 on ette nähtud, et kõikide kaupade kohta, mida soovitakse tolliprotseduurile suunata, välja arvatud vabatsooni protseduurile suunatav kaup, esitatakse kõnealusele tolliprotseduurile vastav tollideklaratsioon.

45 Liidu tolliseadustiku artikli 15 lõikest 1 – koostoimes selle artikliga 158 – tuleneva deklaratsiooni esitamise kohustuse täitmata jätmine kujutab endast „tollialaste õigusaktide täitmatajätmist“ tolliseadustiku artikli 42 lõike 1 tähenduses. Nimelt ei hõlma see mõiste mitte ainult pettust, vaid ka liidu tollialaste õigusaktide mis tahes eiramist. Selleks et kvalifitseerida selline eiramine „tollialaste õigusaktide täitmatajätmiseks“ nimetatud artikli 42 lõike 1 tähenduses, ei ole tegelikult oluline, kas eiramine oli tahtlik, pandi toime ettevaatamatusest või asjaomase ettevõtja süü täielikul puudumisel (vt selle kohta 23. novembri 2023. aasta kohtuotsus J. P. Mali, C-653/22, EU:C:2023:912, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

46 Sellest järeldub, et tolliseadustiku artiklis 42 ette nähtud karistusi kohaldatakse olukorras, kus asjaomane ettevõtja on õigusakte eiranud ettevaatamatusest.

47 Mis puudutab sellise eiramise tagajärgi, siis on iga liikmesriik kohustatud vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 42 lõikele 1 sätestama tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused eelkõige juhuks, kui tollideklaratsioonis esitatakse vale teavet (23. novembri 2023. aasta kohtuotsus J. P. Mali, C-653/22, EU:C:2023:912, punkt 30).

48 Kui liidu õigusnorme ei ole ühtlustatud karistuste valdkonnas, mida nende õigusnormidega kehtestatud korras sätestatud tingimuste eiramise korral kohaldatakse, võivad liikmesriigid valida karistused, mida nad peavad sobivaks. Vastavalt liidu tolliseadustiku artikli 42 lõikes 1 ette nähtud karistuste proportsionaalsuse nõudele ei tohi selle sätte alusel võetud haldus- või karistusmeetmed siiski minna kaugemale sellest, mis on tolliseadustikuga seatud õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks vajalik, ning need ei tohi olla nende eesmärkide suhtes ülemäärased (vt selle kohta 8. juuni 2023. aasta kohtuotsus Zes Zollner Electronic, C-640/21, EU:C:2023:457, punktid 60 ja 61 ning seal viidatud kohtupraktika).

49 Karistuste rangus peab seega vastama nende rikkumiste raskusele, mille eest need määratakse, tagades eelkõige tegeliku hoiatava mõju ja järgides samas proportsionaalsuse nõuet (vt selle kohta 22. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Euro-Team ja Spirál-Gép, C-497/15 ja C-498/15, EU:C:2017:229, punkt 42, ning 24. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Agenzia delle dogane e dei monopoli ja Ministero dell’Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punkt 39).

50 Liikmesriigid on kohustatud sellest nõudest kinni pidama mitte üksnes rikkumise koosseisutunnuste ja trahvi suurust puudutavate eeskirjade kindlaksmääramisel, vaid ka nende asjaolude hindamisel, mida võib trahvi summa kindlaksmääramisel arvesse võtta (vt selle kohta 23. novembri 2023. aasta kohtuotsus J. P. Mali, C-653/22, EU:C:2023:912, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et tolliseaduse artikli 233 lõikes 1 ette nähtud trahv salakaubaveo eest vastab 100–200%-le väärteo esemeks oleva kauba tolliväärtusest, nii et toll võib trahvisumma kindlaks määrata, võttes arvesse kõiki juhtumi asjaolusid ja tingimusi, sealhulgas seda, kas tegu oli tahtlik või pandi toime ettevaatamatusest.

52 Ent isegi kui võtta arvesse tollieeskirjade rikkumiste eripära, eelkõige nende suurt sagedust ja nende avastamise raskust, ei vasta riigisiseses õiguses ette nähtud trahv, mille suurus on 100–200% kauba tolliväärtusest, nende rikkumiste kogumi raskusele, mille eest see määratakse, eelkõige juhul, kui välistransiidiprotseduuri raames on jäetud täitmata tollideklaratsiooniga seotud kohustused. Selline karistus läheb nimelt esiteks kaugemale sellest, mis on vajalik, et tagada, et sellele protseduurile suunatud kaupa ei viidaks tollijärelevalve alt välja, ja teiseks on see

ebaproportsionaalne tollivõla suhtes, mis tekib nimetatud protseduurile suunatud kauba tollijärelevalve alt väljaviimise tõttu (vt selle kohta 4. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, punktid 44 ja 46).

53 See kehtib seda enam, et nimetatud karistus lisandub sellele, mis on ette nähtud tolliseaduse artikli 233 lõikes 6, mille kohaselt konfiskeeritakse salakaubaveo esemeks olev kaup riigi kasuks olenemata sellest, kes on selle omanik, ja kui see kaup on kadunud või varastatud, mõistetakse toimepanijalt välja selle tolliväärtusele või ekspordi korral kauba väärtusele vastav summa. Nimelt võib salakaubaveo toimepanijale määratavate karistuste kumuleerimine viia selleni, et teda kohustatakse tasuma asjaomase kauba kolmekordne tolliväärtus.

54 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele kohtuasjas C-372/23 vastata, et liidu tolliseadustiku artiklit 15 ja artikli 42 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis võimaldavad tuvastada tollialaste õigusaktide rikkumise ainuüksi ettevaatamatusest, mis seisneb veetava kauba deklareerimiseks kohustusliku vormi kasutamata jätmises. Seevastu on nende sätetega vastuolus see, kui neil asjaoludel määratakse väärteo toimepanijale halduskaristus summas, mis vastab vähemalt selle väärteo esemeks oleva kauba tolliväärtusele.

*Esimene ja teine küsimus kohtuasjas C-717/22 ning kolmas ja neljas küsimus kohtuasjas C-372/23*

55 Kohtuasja C-717/22 kohta esitatud esimese ja teise küsimusega ning kohtuasja C-372/23 kohta esitatud kolmanda ja neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, paluvad eelotsusetaotluse esitanud kohtud sisuliselt selgitada, kas liidu tolliseadustiku artikli 42 lõikeid 1 ja 2 tuleb harta artikli 17 lõiget 1 arvesse võttes tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis näevad tollialaste õigusaktide täitmatajätmise korral lisaks trahvi määramisele ette ka selle väärteo esemeks oleva kauba konfiskeerimise. Eitava vastuse korral soovivad need kohtud teada, kas selline konfiskeerimine on lubatud isegi siis, kui kaup ei kuulu väärteo toimepanijale.

56 Alustuseks tuleb öelda, et kui eelotsusetaotluse esitanud kohtute kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist, oleks põhikohtuasjas kõne all olev kaup tulnud suunata välistransiidiprotseduurile, nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 44. Seega tuli liidu tolliseadustiku artikli 158 kohaselt esitada selle kauba kohta tollideklaratsioon.

57 Pärast seda täpsustust tuleb eelpool toodud moel ümber sõnastatud eelotsuse küsimuste esimese osa kohta märkida, et tolliseadustiku artikli 42 lõige 2 näeb ette, et „[h]alduskaristuste kohaldamisel võib see muu hulgas olla ühes või mõlemas järgmises vormis: […] tolli poolt määratud rahatrahv, sealhulgas kriminaalkaristuse asemel kohaldatav trahv; […] asjaomasele isikule antud mis tahes lubade kehtetuks tunnistamine, peatamine või muutmine“.

58 Eelotsusetaotluse esitanud kohtute kahtlus tuleneb sellega seoses osaliselt sellest, et nad tõlgendavad artikli 42 lõiget 2 nii, et selles on ammendavalt loetletud tollialaste õigusaktide täitmatajätmise korral kohaldatavad halduskaristused.

59 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 63 märkis, annab selles sättes kasutatud väljend „muu hulgas“ tunnistust sellest, et nende halduskaristuste loetelu ei ole ammendav ja liikmesriigid võivad põhimõtteliselt ette näha muid halduskaristusi peale selles sättes nimetatute, näiteks tollieeskirjade rikkumise esemeks oleva kauba konfiskeerimise.

60 Lisaks, kuna liidu tolliseadustikuga ei ole ühtlustatud karistusi, mida kohaldatakse selle seadustiku sätete täitmatajätmise korral, võivad liikmesriigid näha ette selliste halduskaristuste kumuleerimise, nagu on kõne all põhikohtuasjas, tingimusel et nad järgivad tolliseadustiku artikli 42 lõikes 1 sätestatud proportsionaalsuse nõuet (vt selle kohta 4. märtsi 2020. aasta kohtuotsus Schenker, C-655/18, EU:C:2020:157, punktid 41 ja 42 ning seal viidatud kohtupraktika).

61 Mis puudutab küsimust, kas tolliseadustiku artikliga 42 on vastuolus see, et kauba saab konfiskeerida ka siis, kui see ei kuulu väärteo toimepanijale, siis on Euroopa Kohus juba otsustanud, et riigisisesed õigusnormid, mis lubavad konfiskeerida salakaubaveo toimepanemiseks kasutatud vara, mis kuulub heausksele kolmandale isikule, ei ole kooskõlas harta artikli 17 lõikes 1 tagatud omandiõigusega (vt selle kohta 14. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Okrazhna prokuratura – Haskovo et Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, punkt 56).

62 Seevastu väärteost või ebaseaduslikust tegevusest saadud tulu või sellise vahendi, mida on kasutatud väärteo toimepanemisel ja mis ei kuulu heausksele kolmandale isikule, konfiskeerimine on hõlmatud omandi kasutamise reguleerimisega harta artikli 17 lõike 1 kolmanda lause tähenduses (vt selle kohta 10. septembri 2024. aasta kohtuotsus Neves 77 Solutions, C-351/22, EU:C:2024:723, punkt 82).

63 Selleks et tagada tollieeskirjade rikkumise korral kohaldatavate halduskaristuste korra tõeliselt hoiatav mõju, järgides samas proportsionaalsuse nõuet, tuleb selliste rikkumiste toimepanijad tegelikult ilma jätta rikkumistest tulenevatest majanduslikest eelistest ning ettenähtud karistustel peavad olema tagajärjed, mis on proportsionaalsed nimetatud rikkumiste raskusega, et tõhusalt pärssida mis tahes isikuid samalaadseid rikkumisi toime panemast (vt analoogia alusel 24. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Agenzia delle dogane e dei monopoli ja Ministero dell'Economia e delle Finanze, C-452/20, EU:C:2022:111, punkt 44).

64 Käesoleval juhul nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et konfiskeeritud kaup ei kuulu VU-le, vaid Sistem Luxile. Nagu eeskätt tolliamet ja Bulgaaria valitsus oma kirjalikes seisukohtades märkisid, on see äriühing kauba saaja ja/või liidu transiidiprotseduuri pidaja. Mõlemal juhul on ta kohustatud täitma liidu tolliseadustiku artiklist 233 tulenevaid kohustusi.

65 Neil asjaoludel ei ole välistatud, et Sistem Luxi võib pidada isikuks, kellele tuleb nimetatud artiklist 233 tulenevate kohustuste eiramise korral selle sätte täitmata jätmine süüks panna. Eelotsusetaotluse esitanud kohtute ülesanne on kontrollida neid faktilisi asjaolusid, et tuvastada selle äriühingu võimalik vastutus.

66 Käesoleva kohtuotsuse punktis 64 nimetatud kahe olukorra puhul tuleb tõdeda, et arvestades tollialaste õigusaktide eesmärki takistada liiduvälise kauba ebaseaduslikku importi liitu ja võidelda pettuste vastu, tagades imporditollimaksu nõuetekohase sissenõudmise, et kaitsta liidu finantshuve (vt selle kohta 15. juuli 2010. aasta kohtuotsus DSV Road, C-234/09, EU:C:2010:435, punkt 33, ja 7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Kauno teritorinė muitinė, C-489/20, EU:C:2022:277, punkt 35), on lisakaristusena proportsionaalne kauba konfiskeerimine, kui see kuulub isikule, kellele on süüks pandav liidu tolliseadustiku rikkumine, ning see võimaldab ühtlasi pärssida asjaomaseid ettevõtjaid rikkumast tolliseadustikust tulenevaid kohustusi ja takistada neil ettevõtjatel sellest kasu saada

67 Seda tõlgendust toetab ka liidu tolliseadustiku artikli 198 lõike 1 punkt a, mille kohaselt „[t]oll võtab kauba suhtes kõik vajalikud meetmed, sealhulgas konfiskeerib […] kauba […] kui mõnda tollialastes õigusaktides sätestatud kohustust, mis käsitleb liiduvälise kauba toomist liidu tolliterritooriumile, ei ole täidetud või kui kaupa on tollijärelevalve eest varjatud“.

68 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele ja teisele küsimusele kohtuasjas C-717/22 ning kolmandale ja neljandale küsimusele kohtuasjas C-372/23 vastata, et liidu tolliseadustiku artikli 42 lõikeid 1 ja 2 tuleb harta artikli 17 lõiget 1 arvesse võttes tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis näevad tollialaste õigusaktide täitmatajätmise korral lisaks trahvi määramisele ette ka selle väärteo esemeks oleva kauba konfiskeerimise, kui see kuulub isikule, kellele väärtegu on süüks pandav; seda tingimusel, et selle väärteo suhtes kohaldatav karistuskord vastab tervikuna proportsionaalsuse nõudele.

*Kolmas küsimus kohtuasjas C-717/22*

69 Kolmanda küsimusega kohtuasjas C-717/22 soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamotsuse 2005/212 artikli 2 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav tollialaste õigusaktide rikkumise esemeks oleva kauba konfiskeerimisele, kui see rikkumine ei ole mitte kuri-, vaid väärtegu. Jaatava vastuse korral soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas raamotsuse artikli 1 neljandat taanet ja direktiivi 2014/42 artikli 2 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis näevad ette, et konfiskeerimise määrab haldusasutus.

70 Sellega seoses tuleb märkida, et raamotsuse 2005/212 artikli 2 lõige 1 näeb ette, et iga liikmesriik võtab vajalikud meetmed, mis võimaldavad kas täielikult või osaliselt konfiskeerida kuriteovahendid ja kuritegelikul teel saadud tulu või sellisele tulule väärtuse poolest vastava vara, kui kuriteo eest määratav karistus on üle ühe aasta pikkune vabadusekaotus.

71 Selle sätte sõnastusest tuleneb, et raamotsuse esemeline kohaldamisala on – nagu nähtub ka raamotsuse pealkirjast endast ja põhjendusest 1, mis viitavad vastavalt „kuritegevusega seotud tulu, kuriteovahendite ja omandi konfiskeerimisele“ ja „organiseeritud kuritegevusele“ – piiratud kuritegudega (vt selle kohta 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“, C-752/21, EU:C:2023:179, punkt 40).

72 Pealegi on neis sätetes silmas peetud ainult teatud raskusega kuritegusid, nimelt neid, mille eest karistatakse üle ühe aasta pikkuse vabadusekaotusega (vt selle kohta 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“, C-752/21, EU:C:2023:179, punkt 41).

73 Mis puudutab mõistet „konfiskeerimine“, siis tuleb vastavalt direktiivi 2014/42 artikli 14 lõikele 1 tugineda direktiivi artikli 2 punkti 4 sõnastusele, mille kohaselt on konfiskeerimine „vara lõplik äravõtmine, mille kohus määrab seoses kuriteoga“ (vt selle kohta 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“, C-752/21, EU:C:2023:179, punktid 42 ja 43).

74 Piisab aga, kui tõdeda, et esiteks tehti põhikohtuasjas tollialaste õigusaktide rikkumise esemeks olnud kauba konfiskeerimise otsus haldusmenetluses, mis ei käsitlenud kuritegu, mille eest karistatakse üle ühe aasta pikkuse vabadusekaotusega, nagu on nõutud raamotsuse 2005/212 artikli 2 lõikes 1, ega ka lihtsalt kuritegu.

75 Selles kontekstis tuleb täpsustada, et kuigi haldusmenetlusele eelnes käesoleval juhul kriminaalmenetlus, nähtub eelotsusetaotlusest üheselt, et see menetlus lõpetati, mistõttu ei olnud haldusmenetluse algatamise ajal pooleli mingit kriminaalmenetlust.

76 Teiseks nähtub ka Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et kõnealuse kauba konfiskeerimist ei määranud „kohus“ direktiivi 2014/42 artikli 2 punkti 4 tähenduses, vaid toll.

77 Raamotsus 2005/212 ei ole aga kohaldatav, kui konfiskeerimisotsuse on teinud toll sellise menetluse tulemusel, mis ei käsitle kuritegu (vt selle kohta 19. märtsi 2020. aasta kohtuotsus „ Agro In 2001“, C-234/18, EU:C:2020:221, punkt 61, ja 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“, C-752/21, EU:C:2023:179, punkt 46).

78 Kuna raamotsuse esemeline kohaldamisala on selgelt määratletud ja raamotsus on vastu võetud selleks, et kehtestada ühtsed miinimumeeskirjad täpselt piiritletud valdkonnas, mis pealegi puudutab kriminaalasjades tehtavat koostööd, siis ei saa raamotsus olla ka analoogia alusel esemeliselt kohaldatav sellise olukorra suhtes, nagu on kõne all põhikohtuasjas (vt selle kohta 9. märtsi 2023. aasta kohtuotsus Otdel „Mitnichesko razsledvane i razuznavane“, C-752/21, EU:C:2023:179, punkt 47).

79 Kõiki neid põhjendusi arvestades tuleb kolmandale küsimusele kohtuasjas C-717/22 vastata, et raamotsuse 2005/212 artikli 2 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see ei ole kohaldatav tollialaste õigusaktide täitmatajätmise tulemusel toimunud konfiskeerimisele, kui asjaomane rikkumine ei ole mitte kuritegu, mille eest karistatakse üle ühe aasta pikkuse vabadusekaotusega, vaid väärtegu.

## Kohtukulud

80 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määruse (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik, artiklit 15 ja artikli 42 lõiget 1**

   **tuleb tõlgendada nii, et**

   **nendega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis võimaldavad tuvastada tollialaste õigusaktide rikkumise ainuüksi ettevaatamatusest, mis seisneb veetava kauba deklareerimiseks kohustusliku vormi kasutamata jätmises. Seevastu on nende sätetega vastuolus see, kui neil asjaoludel määratakse väärteo toimepanijale halduskaristus summas, mis vastab vähemalt selle väärteo esemeks oleva kauba tolliväärtusele.**

2. **Määruse nr 952/2013 artikli 42 lõikeid 1 ja 2, arvestades Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 17 lõiget 1,**

   **tuleb tõlgendada nii, et**

**nendega ei ole vastuolus riigisisesed õigusnormid, mis näevad tollialaste õigusaktide täitmatajätmise korral lisaks trahvi määramisele ette ka selle väärteo esemeks oleva kauba konfiskeerimise, kui see kuulub isikule, kellele väärtegu on süüks pandav; seda tingimusel, et selle väärteo suhtes kohaldatav karistuskord vastab tervikuna proportsionaalsuse nõudele.**

3. **Nõukogu 24. veebruari 2005. aasta raamotsuse 2005/212/JSK, mis käsitleb kuritegevusega seotud tulu, kuriteovahendite ja omandi konfiskeerimist, artikli 2 lõiget 1**

**tuleb tõlgendada nii, et**

**see ei ole kohaldatav tollialaste õigusaktide täitmatajätmise tulemusel toimunud konfiskeerimisele, kui asjaomane rikkumine ei ole mitte kuritegu, mille eest karistatakse üle ühe aasta pikkuse vabadusekaotusega, vaid väärtegu.**

Allkirjad